

Zaměstnání v jiné členské zemi přináší nové výzvy v životě pracovníka a má dopad na celou rodinu. Po stránce právní, sociální i zdravotní jsou rodinní příslušníci migrujících pracovníků ochraňováni právem EU. Právní předpisy pamatují na rodinné dávky, dávky v mateřství a celkově na zdravotní i sociální pojištění. Znalost rodinné situace je to, na čem velmi záleží, jestliže mají úřady rozhodovat. Buď rodina následuje pracovníka a stěhuje se do nové země, anebo zbývající rodinní členové zůstávají v ČR.

PRÁVO NA RODINNÉ DÁVKY

Pracující členové rodiny mají nárok na rodinné dávky, které stanovuje legislativa země, kde pracují, pro své rodinné příslušníky bez ohledu na zemi, kde bydlí.

Stát zaměstnání a stát bydliště

Rodina, která bydlí spolu s pracujícími členy v zemi, kde mají výdělečnou činnost, je v jednostranném postavení. Právní předpisy tohoto státu se uplatňují také při rozhodování o věcech rodiny. Podstatné je, že rodinné dávky vyplácí úřady země, kde je pracovník pojištěn v rámci zaměstnání. Z toho plyne, že důležitou podmínkou je účast na pojištění, jmenovitě příspěvky na nemocenské, zdravotní, důchodové a další sociální pojištění.

Rodina, která bydlí v ČR, zatímco pracující člen rodiny je zaměstnán v jiné členské zemi, potřebuje jednat s úřady obou států, aby na obou stranách zajistila potvrzení výdělečné činnosti a bydliště. Protože se stát zaměstnání a stát bydliště liší, uplatňuje se pravidlo, že dávky vyplácí stát zaměstnání.

Stává se, že nárok na rodinné dávky vzniká v obou zemích. Jestliže matka a otec mají platný pracovní poměr v různých státech, rozhodující je bydliště dítěte. Stát, který je určen pro výplatu dávek, ale nemusí být jediný, protože pracovník může mít nárok na doplatek podle právních předpisů státu, ve kterém je legálně zaměstnán. Doplatek činí rozdíl mezi dávkou vyplacenou jedním státem a vyšší dávkou, která by osobě příslušela podle předpisů druhého dotčeného státu.

Potřebný evropský formulář

E401 - Potvrzení týkající se skladby rodinných příslušníků pro účely přiznání rodinných dávek
- Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor rodiny, www.mpsv.cz

E411 - Žádost o informace o nároku na rodinné dávky v členských státech, kde rodinní příslušníci bydlí
- úřady práce, státní sociální podpora, <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp>

Rodinné i jiné sociální dávky existují ve všech členských státech, ale v jednotlivých zemích jsou značné rozdíly v jejich pojetí. Kromě toho, od které země může rodina dostávat dávky, je potřebné vědět, jaké jsou podmínky nároku, charakter a výše dávky.

PRÁVO VOLNÉHO POHYBU

Rodinní příslušníci bez ohledu na svou státní příslušnost mají právo doprovázet pracovníka a připojit se k němu v zemi, kde pracuje. Do rodiny se počítá manželka, manžel, děti mladší 21 let (nebo starší, pokud jsou závislé), rodiče, tchán a tchýně, pokud jsou rovněž závislí. Osoby, které nejsou občany EU, budou možná podle své státní příslušnosti potřebovat vstupní vízum a následně další povolení.

TĚHOTENSTVÍ

V zemích EU mají ženy před těhotenstvím a po něm právo na následující:

- vhodná úroveň ochrany zdraví a bezpečnosti na pracovišti,
- osvobození od povinnosti výkonu práce v noci během těhotenství,
- nepřetržitě období mateřské dovolené po dobu minimálně 14 týdnů, které musí zahrnovat dva týdny před porodem a/nebo po porodu,
- volno na předporodní vyšetření (pokud mohou být provedena pouze během pracovní doby),
- ochrana před propuštěním z důvodu těhotenství.

Dávky v mateřství

Pokud je žena zaměstnaná v jiném členském státu, zpravidla je v rámci výdělečné činnosti nemocensky pojištěna. Pracovní poměr zakládá účast na nemocenském pojištění ve státě zaměstnání. Dávky v mateřství ženě vyplácí tato země bez ohledu na státní příslušnost nebo trvalý pobyt.

Jestliže matka musí splnit určité podmínky, aby měla nárok na zdravotní péči a dávky, příslušné úřady jsou povinny vzít v úvahu dobu jejího pojištění (zaměstnání, pobytu) z předchozích států. Sčítání dob pojištění zaručuje, že pracovník neztratí své nemocenské pojištění, když změní práci a přestěhuje se do jiného členského státu.

Potřebný evropský formulář

E104 - Potvrzení týkající se sčítání dob pojištění, zaměstnání nebo bydlení

- zajišťuje shrnutí doby pojištění v členských státech, pokud je pro nárok zapotřebí doba placení

PRÁVA RODIČŮ

Ve všech zemích EU mají rodiče právo na:

- rodičovskou dovolenou v délce minimálně tří měsíců z důvodu narození nebo adopce dítěte,
- volno z naléhavých rodinných důvodů (nemoc, nehody).

